

**Těsнопisecká zpráva
o 7. schůzi Národního shromáždění československého v Praze
v úterý, dne 3. prosince 1918.**

Schůze zahájena ve 2 hod. 25 min. odpol.

Přítomni:

Předseda: posl. **Tomášek**.

Místopředsedové: posl. **Bella**, Dr. **Hajn**, **Konečný**, **Udržal**.

Zapisovatelé: dr. **Herben**, **Vacula** a větší počet poslanců.

Zástupcové vlády: Předseda vlády: Dr. **Kramář** a členové vlády: **Haberman**, dr. **Hruban**, **Klofáč**, **Prášek**, dr. **Rašín**, **Staněk**, dr. **Soukup**, **Stříbrný**, dr. **Winter**, dr. **Vrbenský**, dr. **Zahradník**.

Z kanceláře sněmovní: JUDr. **Haasz**, tajemník sněmovní, zástupce jeho JUDr. **Říha**.

Předseda (zvóní): Národní shromáždění jest schopno se usnášeti. Zahajuji schůzi. Zapisovateli dnešní schůze jsou: pan kolega Dr. **Herben** a **Vacula Simeon**, příští schůze kolega **Luděk Pik** a Dr. **Veverka**.

Omluvy došly pro dnešní schůzi od **Ziky**, **Oklešťka**, **Zbořila**, **Kadlčáka**, dra **Brabce**, **Chaloupky**, **Kaliny**. (**Členové Nár. shromáždění provolávají vstupujícímu ministru zásobování dr. Vrbenskému: Nazdar! Potlesk.**) Tito omluveni jsou také pro příští schůzi. **Kalina** pro dobu asi 14 dnů omlouvá se nemocí.

Došly některé pozdravy. Žádám p. sekretáře, aby je přečetl.

Tajemník Národního shromáždění dr. **Haasz (čte):**

Velká schůze katolického lidu z Brněnska pozdravuje republiku Československou a vzdává díky neohroženým vůdcům domácím i zahraničním s presidentem T. G. Masarykem v čele, jakož i legiím Československým.

Družstvo pro stavbu živnostenských domů s malými byty a dílnami v Karlíně přináší svůj oddaný hold Národnímu shromáždění a dává mu k dispozici své síly.

Učitelský sbor obecné a měšťanské školy chlapecké i dívčí v Klatovech a ústav školských sester v Klatovech osvědčuje svou oddanost Národnímu shromáždění.

Předseda: Do dnešní schůze dostavili se slovenští členové Národního shromáždění: kolega **Matúš Dula**, (**Potlesk. Výborně!**) dr. **Ludvík Bazovský (Výborně! Potlesk.)** a kolega **Viliam Pauliny**; dále z Moravské Ostravy dr. **Fajfrlík**. Žádám, aby vykonali poslanecký slib.

Žádám zapisovatele pana dra **Slávika**, aby přečetl formuli slovensky a pan kolega **Vacula** česky.

Zapisovatel dr. **Slávik (čte):** Slubujete ako člen Národného shromáždzenia československého, že budete zachovávať zákony štátu československého a že svoj úrad budete zastávať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia.

Předseda: Člen Národního shromáždění **Matúš Dula**.

Čl. N. S. dr. **Matúš Dula:** Slubujem.

Předseda: dr. **Ludvík Bazovský**.

Čl. N. S. dr. **Ludvík Bazovský:** Slubujem.

Předseda: **Vilém Pauliny**.

Cl. N. S. **Vilém Pauliny:** Slubujem.

Zapisovatel **Vacula (čte):** Slíbíte jako člen Národního shromáždění československého, že budete zachovávatí zákony státu československého a že svůj úrad budete zastávati podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Předseda: Kolega dr. **Fajfrlík**. Cl. N. S. dr. **Fajfrlík**: Slibuji.

Předseda: Jednací zápisy o 1., 2., 3. schůzi Národn. S. Č. byly vyloženy, jak bylo oznámeno, v V. schůzi; jelikož písemné námítky ve sněmovní kanceláři podány nebyly, jsou zápisy schváleny podle § 77. jedn. řádu a budou uveřejněny (vytištěny) podle § 79. jedn. řádu. Ve sněmovní kanceláři jest vyložen k nahlédnutí jednací zápis o IV. a V. schůzi N. S. Č.

Výborům byly předsednictvem **přikázány** tyto návrhy a žádám pana tajemníka, aby je přečetl.

Tajemník Nár. shrom. **dr. Haasz** (čte):

Výborům byly předsednictvem **přikázány**:

Výboru finančnímu:

tisk 86., **vládní** návrh zákona, jímž se pro ukládání všeobecné daně výdělkové pro období 1918 / 19 částečně mění ustanovení zákona ze dne 25. října 1896 čís. 220 ř. z.;

výboru sociálně-politickému:

tisk 109., **vládní** návrh na vydání zákona o podpoře nezaměstnaných.

Návrhy členů N. S. Č.:

Výboru zemědělskému:

tisk 65., návrh Dra C. **Horáčka** na úpravu právních poměrů k půdě,

tisk 80., návrh poslance **Pika, Biňovce, Špatného** a soudr. na zákaz kácení a probírání lesů, které příslušejí pod titul obecního statku podle § 70. obec. zř. a postavení obecního statku pod kontrolu ministerstev;

výboru ústavnímu:

tisk 70., návrh dra **Metelky** a soudr., aby všeliké školy podřízeny byly výhradně ministerstvu školství a národní osvěty,

tisk 87., návrh dra **Meissnera, Hudge, Slavička** a soudr. na rozpuštění okresních zastupitelstev a některých obecních výborů;

výboru kulturnímu:

tisk 71., návrh dra **Veselého**, dra **Boučka**, Cyrila **Duška**, dra **Krouského**, dra **Uhlíře, Vochoče** a soudr. na lidové vydání hlavních spisů Masarykových,

tisk 102., návrh Stanislava **Neumana** na zřízení censurní rady pro věci nepolitické,

tisk 107., návrh dra B. Němce a soudr. na organizaci muzeí, galerií a bibliotek v České republice;

výboru železničnímu:

tisk 81., návrh **Marka, Kříže, Brodeckého, Buřivala** a soudr. na zveřejnění soukromé dráhy Kladno-Nučice a Koněprusy-Beroun;

výboru sociálně-politickému:

tisk 82., návrh **Kříže, Brodeckého, Buřivala** a soudr. na zmírnění bytové nouze pro železniční zřízence;

výboru zásobovacímu:

tisk 69., návrh Boh. **Fischera, Rebše** a soudr. na uvolnění zabavených surovin,

tisk 104., návrh **Biňovce, Hrdličky** a soudr., aby majetníci vepře, kteří jen jednou do roka porážejí, sprostěni byli povinného odvádění tukův a aby pro další porážky vepřů v domácnosti producentů zavedeno bylo odvádění vzestupného množství tuku,

tisk 105., návrh **Hrdličky, Biňovce** a soudr. na zřízení ústřední komise pro výkup dobytka;

výboru školskému:

tisk 72., návrh dra Fr. **Krejčího, Housera** na vypracování oněch paragrafů ústavního zákona, které se týkají školství,

tisk 73., návrh dra **Metelky**, dra **Radimského**, dra Boh. **Němce, Nohela** a soudr., aby se učitelstvu škol obecných a měšťanských dostalo v nejkratší době přídavek drahotných a přídavek nákupního,

tisk 83., návrh Fr. **Zeminové**, dra **Bartoška, Housera, Laubeho** a soudruhů na vzetí škol a vzdělávacích ústavů, dosud kláštery neb církevními korporacemi neb soukromníky řízených, do správy státní,

tisk 85., návrh V. **Freimana** a spol. na přeměnu VI., VII., VIII. třídy osmitřídni smíšené obecné školy chlapecké v Lomu ve školu měšťanskou chlapeckou a dívčí,

tisk 108., návrh **Smrtky, Udržala, Sontága** a soudr. na nutná zařízení ve školství národním;

výboru brannému:

tisk 67., návrh Jos. **Špačka** a soudr. o obsazování venkovských obvodů zdravotních lékařů, vracejícími se ze služby vojenské,

tisk 68., návrh Jos. **Špačka** o dosazování zvěrolékařů na venkově;

výboru technickému:

tisk 63., návrh ing. **Bečky, Nekvasila** a soudr. na zřízení ředitelství pro vodní dopravu,

tisk 64., návrh ing. **Bečky, Nekvasila** a soudr. na doplnění sítí místních železnic v obvodu Českého státu; **výboru zahraničnímu:**

tisk 66., návrh dra C. **Horáčka** na zařízení akademie pro výchovu úředníků pro službu zahraniční,
tisk 103., návrh dra **Hajna** a soudr. na sebrání a vytištění veškerého úředního materiálu z mezinárodní politiky o řešení otázky české.

Předseda: Přistupujeme k dennímu pořadu.

Jeho první bod jest: Zpráva ústavního výboru o návrhu zákona, jímž se zrušují šlechtictví, řády a tituly. Tisk 54.

Zpravodajem je pan dr. **Weyr**. Žádám ho, aby se ujal slova.

Zpravodaj posl. Dr. **Weyr**: Slavné shromáždění!

Zpráva ústavního výboru, kterou máte v rukou, objasňuje Vám důvody, pro než byla vládní osnova tohoto zákona výborem změněna. Mám proto za to, že by bylo zbytečné, abych Vám podrobně vykládal tyto důvody, stačí, když nahlédnete do zprávy. Sám se chci omezit pouze na některé nejdůležitější zásadní věci, které by snad mohly vzbudit pochybnosti. Porovnáním vládní osnovy s osnovou ústavního výboru seznáte, že byla osnova ústavního výboru poněkud zmírněna. To týká se zejména titulů, o šlechtictví a pokud jde o řády, nebylo takových pochybností. Chci se zde zmínit jen o jedné výjimce, kterou připustil ústavní výbor, a to po zralých, bedlivých úvahách. Tato výjimka týče se udělování čestného doktorátu vysokými školami. Na první pohled mohlo by se snad zdát, že jde zde o nějaký zpátečnický počín ústavního výboru, že chce snad historických, zastaralých práv vysokých škol hájit. Tomu tak nebylo. Ústavní výbor vycházel z toho stanoviska, že má být poskytnuta vysokým školám možnost, aby udílely i takovým osobám doktorát, a to čestný doktorát, které sice nesplnily formálních podmínek, jichž je třeba podle našeho právního řádu k dosažení doktorátu, tedy rigoros, ale přece vynikajícím způsobem zasloužily se o vědu. Byl to tedy zajisté důvod demokratický, který vedl ústavní výbor k tomu, aby připustil tuto výjimku a ji další trvání ponechal.

Druhou otázkou byla otázka trestní sankce. Původní osnova vládní užívala výrazů jako: "Zapovídá se" atd. Ústavní výbor chtěl se tomu vyhnouti, ale nebylo ovšem o tomto bodu jednomyslnosti. Někteří pánové dokonce žádali, aby byla docela striktně přijata trestní sankce pro případy, že by někdo jednal proti duchu tohoto zákona, kdyby si osoboval nebo nosil řád, že by užíval šlechtictví atd. Většina ústavního výboru odmítla, jak ráčíte seznati z osnovy, kterou máte v rukou, přijetí této výslovné trestní sankce do zákona, ale nijak nechtěla tím popírat, že by snad taková trestní sankce byla dobrá v jiných zákonech, tedy především ve všeobecném trestním zákonu, kde příslušné ustanovení potřebám našim docela nevyhovuje. Tedy jedině z formálního důvodu tato trestní sankce z tohoto zákona vypuštěna.

Jiným důvodem bylo, že výbor ústavní byl si vědom slavnostní formy tohoto zákona, o kterém se radil, že v něm viděl jakousi slavnostní demonstraci pro demokratické zřízení naší Československé republiky a že by nějaká trestní sankce v kratičkém tomto zákoně zdála se snad poněkud titěrnou. Po velmi podrobných úvahách dospěl proto ústavní výbor většinou hlasů k tomu, že trestní sankce má být aspoň v tomto zákoně vyloučena. Proto ten zákon je vlastně adresován nejprve na stát a ne tak na obyvatelstvo.

Státu se má vzít možnost do budoucnosti, aby uděloval šlechtictví, aby uděloval řády a aby uděloval určité druhy titulů. Já myslím, že tento názor je zcela správný, neboť, velevážení pánové, opravdová záruka, že tento zákon bude účinný, podle mého názoru nemůže spočívat v trestní sankci neb stanovení peněžitých pokut, vězení atd., nýbrž v opravdově demokratickém smýšlení obyvatelstva naší republiky. Pokud tomuto obyvatelstvu bude nějaké šlechtictví, titul hraběcí nebo knížecí atd. imponovati více, než obyčejný občan, potud, pánové, ani trestní sankce nám nepomůže. Pokud ale budeme tak demokratičtí, že nebude nám již taková výsada nijak imponovati, pak myslím, že i ta trestní sankce v tom zákoně chyběti nebude. *(Tak jest!)*

Konečně mám za svou povinnost, zmínit se ještě o jednom rázu tohoto zákona. Ten zákon neznemožňuje zatím skutečné přijetí řádů od cizích států. On ovšem musí státi na tom stanovisku, že nijaké řády pro obor právního řádu československého nejsou platny, že nemohou býti platně přijímány. To jest ovšem jiná věc, než nějaké ustanovení, které by znělo, že ten, kdo nějaký řád cizozemský přijal, bude potrestán za to, že ho přijal, že ztratí státní občanství, atd., anebo, že ho musí vrátiti. Effekt tohoto zákona bude ten, že stát bude nucen neuznávatí takového vyznamenání, které snad také může se státi nějakým obskurním státem cizím a nějakému občanu republiky československé bude uděleno.

Já jsem si ovšem vědom, že ten zákon nemohl vyčerpati veškeré možné případy, na které mířil, a že bude věcí praxe a především vlády, aby tento zákon podrobnějšími pravidly nařízení vládních atd.

doplnila; to jinak nelze při takovém zákonu, který má zachovávat tuto slavnostní formu, ten musí být krátký, lapidární. Hlavního účelu tím zákonem dosaženo jest, totiž že nadále u nás stav šlechtický jest nemožný, že vláda nemůže udílet řády v tom smyslu ... (*Hlasy: Vojenské ne? Beneš je udíle!*) ... Ano, naše vláda to mohla udílet dosud, nynější vláda ale nemůže udílet již titulů.

Pánové, výjimky do tohoto zákona dávat, bylo by velmi nebezpečné, protože bychom mohli narazit na jinou stránku; jak bylo řečeno, kdybychom tuto výjimku připustili, musili bychom pak připustit také jiné výjimky, na př. výjimku, že byl některému občanu československého státu od jiného státu, srbského, francouzského neb anglického udělen nějaký řád, a bylo by to nerovností, kdybychom připustili jeden a druhý ne, mohli bychom narazit. Proto myslím, že jest nemožné, abychom zde začali hned vypočítávat nějaké výjimky.

Prosím tedy slavnou sněmovnu, aby přijala osnovu zákona ve znění, navrhovaném ústavním výborem. (*Výborně! Potlesk.*)

Předseda: Přistupujeme k debatě. Ke slovu není přihlášen nikdo.

Přistoupíme tedy k hlasování. Dám hlasovat tím způsobem, že budeme postupovat paragraf za paragrafem, a nebude-li se nikdo hlásit a nebude-li činěno pozměňovacích návrhů, budu pokládat paragrafy ty za schválené.

K § 1. není přihlášen nikdo. Žádný pozměňovací návrh nebyl učiněn; předpokládám tedy, že proti němu není námitek. Námitek není; prohlašuji jej za schválený.

§ 2. Není námitek, prohlašuji jej za přijatý.

§ 3. Námitek není, prohlašuji § 3. za přijatý.

§ 4. Námitek proti němu není; prohlašuji jej za přijatý.

Proti nadpisu námitek není, prohlašuji jej za přijatý.

Přistoupíme ihned ke druhému čtení. Kdo osnovu v prvním čtení přijatou schvaluje ve druhém čtení, prosím, aby vstal ze svého místa. To jest většina. Osnova zákona, kterou se zrušuje šlechtictví, řády a tituly, jest přijata i ve druhém čtení. (*Výborně! Potlesk.*)

2. Přistupujeme k **odstavci druhému** denního pořádku, a to k volbě do výboru k prozkoumání zabaveného tajného policejního archivu, k volbě výboru menšinového a rozhraničovacího, výboru pro vodní hospodářství, výboru pro Velkou Prahu a výboru státně-zřízeneckého.

Jsou námítky snad proti tomu, aby se volba vykonala povstáním, jako při volbách předešlých?

Není tomu tak; bude tedy volba provedena aklamací.

Žádám, aby byla přečtena jména navržených kandidátů, o nichž se strany dohodly.

Sněmovní sekretář dr. **Haasz** (*čte*):

Kandidáti do výboru ku prozkoumání zabaveného tajného policejního archivu: Slavík Ant., Vraný Jos., Beran Rud., Marcha Jar., Johanis Václ., Dědic, Humelhans, Svěcený, Špatný, Skorkovský. dr. Matoušek, Dyk, dr. Hajn, Josef Šolle, Štefánek, dr. Halla.

Předseda: Kdo s navrženými souhlasí, prosím, aby povstali s místa. To jest většina; jsou zvoleni.

Sněmovní sekretář dr. **Haasz** (*čte*):

Výbor **menšinový a rozhraničovací**: dr. Hnídek, Lukeš Josef, Mečír Karel, dr. Viškovský, Brožík, Pavlán, Pik, Štěpánek, dr. Klouda, Freiman, dr. Metelka, dr. Lukavský, Heinrich Arnošt, Rýpar, Houdek, Burian.

Předseda: Kdo s navrženými souhlasí, prosím, aby povstali s míst. To jest většina; prohlašuji je za zvolené.

Sněmovní sekretář dr. **Haasz** (*čte*):

Výbor pro **vodní hospodářství**: Zika Fr., Udržal Fr., Hucl, Sontag Kuneš, Tayerle Rudolf, Svoboda Fr., Cingr Petr, Aust, dr. Heidler, Bečka, dr. Bulín, dr. Brabec, Bařina Fr., Vochoč, Rotnág, dr. Halla.

Předseda: Kdo s navrženými souhlasí, prosím, aby povstali s míst. To jest většina; prohlašuji je za zvolené.

Sněmovní sekretář dr. **Haasz** (*čte*):

Výbor pro **Velkou Prahu**: Dr. Horáček, Jonáš, Hybš, dr. Kubíček, Kouša, Houser, dr. Meissner, Hudec, Slavíček, Laube, dr. Brabec, Mattuš Jar., Fischer Boh., Ing. Pospíšil, Rotnág, Záruba-Pfefferman.

Předseda: Kdo s navrženými souhlasí, prosím, aby povstali s míst. To jest většina. Prohlašuji je za zvolené.

Sněmovní sekretář dr. **Haasz** (čte):

Výbor státně-zřízenecký: Vojta Miloš, Stoupal Viktor, dr. Černý, Beran Rudolf, Biňovec Fr., Brodecký, Novák, Marek, Buřival, Tučný, dr. Matoušek, dr. Lukavský, dr. Budínský, dr. Mazanec, dr. Kolísek, dr. Ruhmann.

Předseda: Kdo s navrženými souhlasí, prosím, aby povstali s míst. To jest většina. Jsou zvoleni.

3. Přistupujeme k 3. bodu denního pořádku: ke zřízení dočasného 18členného výboru pro věci slovenské - **se svolením Národního shromáždění**. Jsou snad námitky proti zřízení tohoto výboru? Námitek není, prohlašuji tedy zřízení tohoto výboru za přijaté.

Volbu dám na denní pořádek příští schůze.

4. Dále, nebude-li námitek, projednáme jako **čtvrtý** bod denního pořádku: Zprávu výboru Osvětového o podání adresy Arnoštu Denisovi. Zpráva byla rozdána tiskem. Má číslo 110. Námitek proti projednání není. Žádám zpravodaje dra **Herbena**, aby se ujal slova.

Zpravodaj člen N. S. dr. **Herben:** Zpráva kulturního výboru o návrhu člena Národního shromáždění R. **Jaroše** a soudruhů na podání adresy dějepisci Arnoštu **Denisovi**.

Ve třetí schůzi Národního shromáždění příkázán výboru osvětovému návrh člena R. **Jaroše** a soudr., by Arnoštu Denisovi, autoru slavného díla "Konec samostatnosti České", byl adresou zvláštní vysloven dík národa za vše, co pro náš národ vykonal.

Vypracováním adresy pověřen osvětový výbor, jenž úkol ten vznesl v první schůzi ze dne 21. listopadu 1918 na svého předsedu dra J. Herbena; ve schůzi své ze dne 28. listopadu 1918 přijal pak připojenou osnovu, jím připravenou, a navrhuje:

Národní shromáždění Československé račiž se usnésti:

Dějepisci Arnoštu Denisovi budiž podána tato adresa:

Arnoštu Denisovi,

nevyrovnatelnému dějepisci, příteli a učiteli národa

Československého!

Národní shromáždění Československé republiky, která byla prohlášena slavnostně 14. listopadu 1918 v Praze, mluvíc ústy osvobozeného národa, spěchá k Vám, slovutný pane, aby Vám oznámilo radostně, že hned v první schůzi Národního shromáždění zavznělo Vaše drahé jméno mezi námi. S žehnáním vzpomínáme v těchto dnech šťastného okamžiku, kdy osud vedl Vaše kroky v listopadu 1872 do Prahy a kdy české dějiny, zejména reformace Husova, zasáhly Vaše srdce, aby je naplnily láskou k lidu Husovu a lidu jednoty bratrské a tato láska k dějinám našim aby již nikdy v srdci Vašem neuhaslá. Ale nejen minulost naše Vás upoutala za tříletého pobytu mezi Čechy po boku Palackého a jeho spolupracovníků; i za pozdějších návštěv v naší zemi poznal jste také dobré vlastnosti uhněteného národa našeho a zželelo se Vám jeho utrpení. Nedovedl jste býti lhostejným mezi katany a mučedníky, věřil jste vždy ve vítězství spravedlnosti, a proto věc česká stala se Vám blízká. Národ Český vyslovoval od prvopočátků s úctou a uznáním Vaše jméno, co poznal Vaše první dílo o **Husovi a válkách husitských**, o věcech nám tak drahých.

Další velká díla Vaše "**Konec samostatnosti české**" a "**Čechy po Bílé Hoře**" rozezvučela česká srdce k lásce a něžné oddanosti k Vám. Národ český chápal vděčně, že jste osudy národa našeho až do našich dnů vylíčil způsobem nejen znaleckým a důmyslným, nýbrž naplnil je duchem svobodomyšlným a prodchnul stejně ideami věsteckými, jako láskou k národu našemu. Nemohlo být k tomu muže povolanejšího nad syna národa Francouzského, jehož slávou mezi národy jest a zůstane, že vždycky byl horoucím vyznavačem a rytířským bojovníkem za spravedlnost a humanitu, nad uznaného dějepisce národa svobodného, jenž nezvykl si vyhýbat se úskalím pravdy, nad dědice statečných hugenotů a přesvědčeného republikána, jakým jste Vy, náš příteli! Napsal jste nám dějiny krásných i osudných století, aby národu byly zrcadlem, v němž by poznával své ctnosti i vady, svou sílu i kořeny slabosti, v němž by viděl obraz svého pravého ducha, jak se jevil Vaším nezkaleným zrakům jakožto vzdáleného a nepředpojatého pozorovatele. Naši historikové domácí po Palackém nebyli by mohli odvážit se skutku tak smělého, neměli-li se vydávat v ruce katanů. Vy pane, líčil jste staré české hrdiny ducha i meče, kteří neznajíce malomyslnosti, byli vždy hotovi, obětovat se pro svobodu přesvědčení a jiné ideály lidstva, kteří nám pracemi nenávisníků však zastiňováni byli tak, aby český lid nepoznal svých; líčil jste slavné epochy naší minulosti, která školami a vládními opatřeními znešvařována byla tak, aby se jevila potomkům jako blud a osudný omyl, za který se potomstvo styděti má. Učil jste národ náš zároveň sebedůvěře, neboť vštěpoval jste nám přesvědčení, že i národ početně slabší může být velikým mezi

národy, jestliže slouží vznešeným myšlenkám lidstva. Tím posiloval jste sevřená srdce Čechů doma a za hranicemi získával jste národu našemu sympatie svých krajanů a vzdělaného světa vůbec. Pracoval jste pro nás, když my byli jsme svázáni v okovech a nesměli jsme mluvit.

Jestliže až do této hrozné války díla Vaše byla majetkem spíše tříd vzdělaných, v této válce roznesla se ona po domech dělníků a řemeslníků v městečkách a venkovánů na vsích. Naši lidé - celý národ - četli v nich zbožně jako v knihách posvátných. A přímo se modlili při Vašich předpovědích o žácích Komenského, kteří dovedou, bude-li toho potřeba, státi se opět bojovníky Žižkovými, i o velikých národech západních, kteří, nechtějí se sklonit před hrubou silou a budou domáhati se pro národy práva sebeurčení, tedy i pro národ český. Nikdy snad nesplnilo se tak věrně slovo, že dějepisec smí z minulosti národa usuzovat o jeho budoucnosti, nikdy o českém národu žádné proroctví nesplnilo se tak, jako závěrečná, do budoucnosti hledící Vaše naděje a Vaše vroucí přesvědčení, že my, Čechové, budeme jednou svobodni. Čím neodvratněji začaly se sklánět vázky spravedlnosti na stranu dohody a pro štěstí naše, tím horoucněji tloukla naše srdce vstříc Vám, jenž jste nám zvěstoval slunce Svobody a psal hymnus vítězný.

Sotva vypukla válka, dal jste své síly a svůj věhlas do služeb národa našeho v nejtěžší té hodině. Nevýslovně blaze nám bylo, když jsme slyšeli přes vysoké stráže na hranicích rakouských Váš hlas. Slyšeli jsme, kterak účinně prostředkoval jste slyšení našich emigrantův u vlády francouzské; četli jsme v nocích, při uzavřených dveřích z časopisu **La Nation Tchéque**, jež jste obětavě pro nás založil, plamenné protesty Vaše proti morovému Rakousku a jeho nehodné dynastii Habsburské.

S hlubokým pochopením otvíral jste oči národům dohodovým pro otázku slovenskou spisem **Slováci**, pro jejichž utrpení našel jste slova výmluvná právě tak, jako pro důkazy, že Slováci jsou větev česká, jen staletími od celku Národního odervaná. Bylo nám známo, že jste ode dávna kolem sebe shromažďoval žáky slovenské a zajímal se o Slováky stejně, jak o všechny národy slovanské. Nicméně spis Váš o Slováciích byl námi dvojnásobně vítán, poněvadž jsme věděli, že Maďaři činili tenkrát poslední pokus, aby obelstili veřejnost evropskou právě v časopise francouzsky psaném.

Osvobozený Národ Český, jemuž jste položil před oči **Konec** samostatnosti české, ale zároveň pomáhal budovat **Obnovu** samostatnosti české, pokládá tudíž za svou povinnost, aby hned v líbáncích své svobody Vám, prvnímu z našich zahraničních přátel, učitelův a pomocníků, vzdal nekonečné díky za to pomilování našeho národa a za tu celou životní práci, kterou jste konal pro nás. Jestliže jste napsal jednou, že pracovat o našem národě bylo Vám rozkoší, přijmetež za celý národ náš ujištění, že národu našemu chodit ve stínu prací Vašich a slílit se čerstvými zřídly jejich bylo požehnáním, štěstím a potěšením života v dobách nejtěžšího soužení. Proto v prvých dnech štěstí vyslovujeme Vám lásku celého národa, všech mužův i žen, starcův i mládeže, proto skláníme se uctivě před Vaší tváří a přejeme Vám zdraví, sil a dlouhého života, abychom mohli skutky před Vaším soudným pohledem ve svobodné republice své dokázat, že jsme práce Vaší a lásky nebyli nehodni. (*Výborně, dlouhotrvající potlesk.*)

Předseda: K debatě není přihlášen nikdo, přistoupíme k hlasování.

Prosím pány, kdo se zněním navržené adresy souhlasí, aby povstali se svého místa. To jest většina. Prohlašuji adresu v textu předneseném za schválenou. (*Hlas: Jednomyslně!*)

Váženému shromáždění oznamuji, že provedení adresy i odeslání na sebe vezme předsednictvo.

Tím jest denní pořádek dnešní schůze vyčerpán; přistoupíme k ukončení. Předem dovoluji si upozorniti pány členy Národního shromáždění československého, aby přihlíželi k tomu, že v této budově jsou místnosti všechny velmi těsné a nedostatečné, jak zasedací síň, tak i ostatní místnosti vedlejší. Já jsem před schůzí chtěl se odebrati tady chodbou vedle zasedací síně a skoro nemohl jsem se ani prodrati.

Nutno se proto obmeziti a prosím, aby to bylo usnadněno tím, že by do místností vyhrazených členům Národního shromáždění československého nepřicházeli za jejich přímé nebo nepřímé pomoci také nečlenové Národního shromáždění.

Ke styku členů s občanstvem jest zřízena hovorna v přízemí severního rohu budovy proti hradu a Zlaté studni číslo dveří 35. Do této místnosti vejde se asi 30 osob.

Žádám, aby nečlenové nebyli voděni do chodeb, jež jsou velmi úzké, aby v chodbách nenastala tíseň.

Také do buffetu nemá nikdo přístupu kromě členů Národního shromáždění československého, neb osob zaměstnaných ve sněmovně, a je proto nutno, aby tam nebyly voděny osoby cizí.

Ohlásím ustavení některých výborů.

Dnes po schůzi **necht' ustaví se** tyto výbory:

Imunitní v místnosti č. 15. II. posch., zahraniční výbor ustaví se dnes v místnosti gremiální, I. posch. dv. 120 za presidiální kanceláří, výbor zásobovací se sejde a ustaví se dnes po schůzi plenární v místnosti č. dv. 162 II. posch.

Zítřka ve středu v 10 hod. dopol. ustaví se výbory:

Petiční v místnosti č. dv. 142 II. posch., zemědělský výbor v místnosti č. 16 II. posch., výbor pro změnu jednacího řádu v místnosti č. 9 v mezipatří.

Pozitíí ve čtvrtek o 10. hod. dopol. ustaví se výbory:

Právní v místnosti č. 6 II. patro a výbor poštovní v místnosti č. 168 II. patro.

Přikročuji k zakončení schůze a navrhuji, aby se konala příští schůze v úterý dne 10. prosince 1918 o 2. hod. odpol.

Páni předsedové klubů a předsedové jednotlivých výborů vyslovili totiž přání, aby se výborům poskytlo dostatečně času, aby mohly zpracovati materialie jim uložené.

Já k tomu přání ovšem připojuji apel, aby této doby bylo plně ve výborech užito, aby hned potom v plenu mohlo se přikročiti k plodné práci.

Denní pořádek příští schůze navrhuji takto:

1. Doplnovací volba do výboru ústavního, zásobovacího, sociálně politického;

2. Zřízení dočasného slovenského výboru, dále národohospodářského výboru a výboru pro otázky pojišťovací.

Pokud se týče pojišťovacího výboru, jsou tu 3 návrhy. Každý ten návrh doporučuje výbor pro pojištění zvláštní, jednak pro pojištění požární, jednak pro pojištění dobytka atd.

Předpokládám souhlas slavného N. S., aby všechny tyto otázky byly dány výboru jednomu, a to výboru pojišťovacímu.

Dále bude zřízen výbor 32 členný, **mírový**, tisk č. 79, a výbor pro ochranu historických památek a přírodních krás. Tisk č. 74.

Konečně jako třetí bod: zprávy výboru, pokud budou do té doby předloženy.

Mimo jiné již dneska kanceláři byla zaslána zpráva branného výboru o zrušení rozšířené domobranecké povinnosti, jež bude do té doby rozdána tiskem a bude dána také na denní pořad příští schůze:

Jsou snad námitky proti dnu a proti dennímu pořádku příští schůze? Námitek není, pokládám návrh za schváleny.

Prohlašuji schůzi za skončenu.

Konec schůze o 3. hod. 2 min. odp.